

✓ В 3863

1, 1906, кн. 3/4

СТРУЯ

МѢСЕЧНО СПИСАНИЕ

СЪДЪРЖАНИЕ:

1. Октавъ Мирбо—Слугиня (разказъ).
2. Н. Б.—Влачи оралото—ори (поема)
3. Алфонсъ Доде—Двѣтъ гостилници (разказъ)
4. Х. Цанковъ (Борина)—Стихотворения
5. Бойчо Липовски—Сенетъ
6. Др. Др.—Покровителството въ литература-
та у насъ
7. Карлъ Хителовъ—Стихотворение
8. Тетмайеръ—Стихотворение въ проза.
9. А. Лихтемберже за „Майсторъ Сознесь“
10. Бѣлински—Искусство и наука

КРИТИКА:

- а) „Ученическа Искра“, б) „Нова Струя“ и
в) „Славейче“

РБ "Ст. Чилингиров"
ШУМЕН

Л. III—IV.

* * Шуменъ, год. I. * *
Септември — Октомври.

ДАТНИК

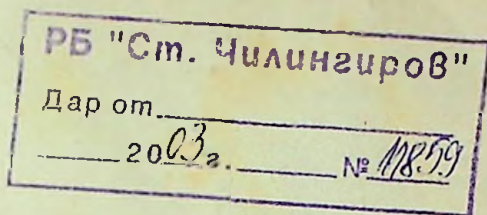
Образец 23

Книгата да се върне не по-късно от посочената тук дата

--	--	--	--

53863
11906
кч. 3/4

Слугиня * *
отъ Октавъ Мирбо

Въ бюрото за слугини сѣди въ кресло една госпожа, а прѣдъ нея права и изгъчена стои слугиня. Госпожата е дошла отъ Фотенбло да търси слугиня. Тя е около петдесетъ годишна и на гледъ принадлежи къмъ богата закоравѣла буржуазия. Облечена е въ хубавъ тъменъ провинцияленъ костюмъ.

Слугинята е мършава и болящава, съ оловено сиво лице отъ мизерия и гладъ. Но при все туй, тя е симпатична и даже може да бѣде красива при по добри условия за животъ. Тя е много стройна въ железната си черна блуза. Черна рокля приетѣга мършавата ѝ снага, а бѣла шапчица кокетливо забодена назадъ, открива челото ѝ съ свѣтло-руси къдравы коси.

Слѣдъ подробенъ, оскърбителенъ и гнѣвенъ огледъ, госпожата най сѣтиъ благоволѣ да заговори:

— Е, вие, какво? Слугиня ли сте?

— Да, госпожо.

— Не приличате на слугиня. . . . Какъ се казвате?

— Жана де Годекъ, госпожо.

Госпожата сви раменъ.

— Жана! това име е за млади госпожи. То не прилича за слугини. Ако вие постѣпите при мене, то нѣма да се казвате Жана!

— Както обичае, госпожо.

Жана отнуетна глава. . . Тя здраво се подирѣ на чадѣра си.

— Изправете си главата, — заповѣда госпожата, — дръжете се прилично. . . Ще продупчите килима съ чадѣра си. . . Отдѣ сте?

— Отъ Сентъ Брие. . . .

— Отъ Сентъ Брие! . . .

Госпожата направи една гримаса на отвръщение, жглитѣ на устнитѣ ѝ и очитѣ ѝ се събрчиха, сѣкашъ я накараха да изпие чаша ускусъ.

— Отъ Сень-Брие! — повтори тя. Значи, вие сте бретонка? Азъ не мога да търня бретонкигѣ. . . . Тъ сѣхъ уприти и развалени.

— Азъ съмъ честна, госпожо, — възрази бѣдната Жана.

— Ама само вие твърдите. . . Но ще видимъ. . . На колко сте годни?

— На двадесетъ и шестъ.

— Двадесетъ и шестъ! Двадесетъ и шестъ?

Много млада се казахте. Изглеждате много по възрастна. . . Безполезно е да ме лъжите. . . .

— Госпожо, азъ не ви лъжа. Увѣрявамъ ви, — азъ нѣмамъ по вече отъ двадесетъ и шестъ години, а изглеждамъ по стара, защото дълго болѣдувахъ. . . .

— А! вие сте болѣдували? . . . Каза грубо и насмѣшливо госпожата. И сте болѣдували дълго? Прѣдупрѣждавамъ ви, че макаръ работата у насъ и да не е трудна, по трѣбва добръ да се работи и меня ми е нужна много здрава жена.

Искайки да заглади непрѣдпазливигѣ си думи, Жана бързо възрази:

— О, азъ се поправихъ вече. . . . азъ съвършено оздравяхъ. . . .

— Това е ваша работа. . . . Впрочемъ, да оставимъ туй. . . Вие мома ли сте или женена? Каква сте?

— Вдовица съмъ, госпожо.

— А! надѣвамъ се, обаче, че нѣмате дѣца?

Жана млчаеше, не отговаряше, но госпожата настояваше.

— Отговорете — де — най сетнѣ. . . Имате ли дѣца или не?

— Едно малко момиченце, — призна тя боязливо.

— Видишъ ли! само че азъ не искамъ никакви дѣца въ къщата си. . . . извика госпожата съ отвъръщение и нервно махна съ ръка, сѣкашъ искаше да отпѣже отегчителни мухи. Азъ не доунавамъ по никакъвъ начинъ дѣца въ къщата си. . . . Дѣ е дъщеря ви?

— При лелята на мъжа ми.

— Каква е тя?

— Кръчмарка въ Руанъ.

— Много лошо занятие. . . . Пиянство и развратъ — прѣкрасенъ примѣръ за млади момичета! Впрочемъ, туй не ме интересува. . . то е ваша работа. . . колко годишна е?

— На осемнадесетъ мѣсеца, госпожо.

Госпожата бързо се извърна и подскочи отъ креслото, — тя се възмути. . . и изкрѣснѣ:

— Дѣца! . . моля ви се! Дѣца. . . когато нѣмате да ги храните, даже не можете да ги държите при себе си! Тѣзи хора сѫ неоправими, нѣкакъвъ прищѣвиченъ бѣсъ ги е обхваналъ.

Още по вече разгнѣвена и озлобена, госпожата се обърна къмъ разтрепераната отъ погледа ѝ Жана:

— Прѣдупрѣждавамъ ви, — каза тя, като подчертаваше думитѣ, — още веднѣжъ ви прѣдупрѣждавамъ, че ако вие постѣжните слугини при мене, то азъ не ще ви позволя да доведете и дѣтето си. . . Въобще никакви отлѣчки и гости не позволявамъ. . . Азъ не мога да ги търпя. . . Не, не и не! Азъ не искамъ никакви чужди. . . никакви скитници. . . никакви непознати хора! . . И безъ туй сега е много опасно! . . Не, благодаримъ!

Безъ да гледа на туй, че началото даваше слаба надежда, бѣдната слугиня рѣши да попита пакъ:

— Въ такъвъ случай, госпожо, вие нали ще ми позволите поне единъжъ въ годината да навѣстявамъ дѣтето си?

— Не! . . .

Такъвъ бѣше неумолимия отговоръ.

— Азъ не позволявамъ никакви отлѣчки, — продължи госпожата. Такова е заведеното правило въ моя домъ и азъ нѣма да позволя никога да се наруши. . . . Азъ не за туй планамъ на слугини, щото тѣ подъ нѣкакъвъ прѣдлогъ да навѣстяватъ дѣцата си, да скитатъ по разни вертепи. То би било много удобно за тѣхъ. . . не, за нищо въ свѣта! Имате ли свидѣтелства?

— Да, госпожо.

Слугинята извади пакъ джеба си една книга, въ която бѣха завити пожълѣли и мръсени атестати. Съ треперяща ръка, мълкомъ тя ги подаде на госпожата. Последната съ крайчеца на прѣститѣ си като че ли се боеше да се не оцапа, разгърна единъ отъ тѣхъ и взе да го чете гласно:

— „Удостоверявамъ, че дѣвицата Ж. Госпожата веднага прѣкъсна четенето и се обърна съ грозенъ погледъ къмъ изплашената Жана, която се по вече и по вече се смущаваше:

— Дѣвица? Тукъ пише „дѣвицата“. Его ти още едно ново, значи, вие не сте омъжена? Имате дѣте. . . . и не сте омъжена? . . . що значи това?

— Извинете, госпожо. . . Азъ се омъжихъ прѣди три години, а този атестатъ е отпрѣди шестъ. . . Вижте само. . .

— А. . . впрочемъ. . . това е ваша работа,—процѣди госпожата, продължавайки да чете атестата:

— „Че дѣвицата Жана ле Годекъ служи при мене тринадесетъ мѣсеца и азъ не мога да я упрекна въ нищо, относително нейната работа и честностъ“. . . Да, винаги сѣ едно и сѣщо. . . Атестати, които нищо не казватъ. . . илющо не доказватъ. . . Това не дава никакви свѣдения, това. . . Мога ли да направя справка у тази госпожа?

— Тя умрѣ. . .

— Умрѣ? Тѣй, да! разбира се, умрѣла. . . Вие имате атестатъ и то именно отъ лице, което ви го е дало и умрѣло. . . Признайте, че това е доста странно! . . .

Сѣка фраза бѣше казана съ грубъ пролически тонъ и съ твърдъ оскърбителна подозрителностъ.

Госпожата взе другъ атестатъ.

— А това лице? И то, въроятно, тѣй ежщо е умрѣло, нали?

— Не, госожо. . . госпожа Роберъ сега е въ Алжиръ съ мъжа си — полковникъ.

— Въ Алжиръ! извика госпожата. Разбира се. . . какъ мога азъ да направя справка въ Алжиръ?... Едини умрѣли... други отишли въ Алжиръ. . . какъ да се справи? Сичко туй е необикновено странно! . . .

— Но азъ имамъ и други атестати, госпожо, — молѣше се бѣдната Жана. Моля ви се, прочетете ги. . . Вие можете да направите справка. . .

— Да, да, азъ добръ виждамъ, че имате още много други атестати. . . и разбирамъ, че сте промѣнили много мѣста. . . съвсѣмъ много. . . и на тази възраст,—това пакъ не ви прѣпорѣчва! Впрочемъ, дайте ми атестатитѣ. . . азъ ще ги прѣгледамъ. А сега. . . какво знаете да работите?

— Азъ разбирамъ всички домашни работи; зная да шия, да прислужвамъ на трапезата. . .

— Добръ ли мрежите?

— Да, госпожо.

— Умѣете ли да развъждате домашни птици?

— Не, госпожо. . . това не е моя работа. . .

— Ваша работа е,—каза строго госпожата. — да вършите това, което ви заповѣдагъ господаритѣ. Вие, навѣрно, имате отговорителенъ характеръ. . .

— О, не, госпожо. . . азъ съмъ много послушна. . .

— Разбира се. . . сички тѣй казвате, а послѣ да ви не продума човѣкъ. Впрочемъ . . на въпроса. Азъ вече ви прѣдупрѣдихъ, че работата не е трудна, но трѣба добръ да се работи. У дома ставаме въ петъ часа. . .

— И прѣзъ зимата ли?

— И прѣзъ зимата. . . да, разбира се. . . А защо питате: „И прѣзъ зимата ли?“ Ето още единъ нескроменъ въпросъ! Слугинята у дома прѣмита стѣлбата, гостната, кабинета на господаря, спалнята, пали, разбира се всичкитѣ печки. . . Готвачката мѣте прѣдната стаи, коридоритѣ, обѣдната. . . Азъ обръщамъ особено внимание на чистотата. . . Азъ не искамъ да има въ къщата ми нито една прашичка. . . дрѣжкитѣ на вратитѣ трѣбва да бѣдатъ добръ изчистени, мебелитѣ — да лъщятъ. . . огледалата добръ изтрити. . . у дома слугинята се грижи и за домашнитѣ птици.

— Но това азъ не умея, госпожо. . .

— Ще се научите. . . Слугинята у дома пере п глади всички бѣли дрѣхы. . . само не колосва ризата на господаря. Тя и шие. . . Азъ не давамъ да се шие навънъ нищо, освѣнъ моятѣ дрехи. Слугинята прислужва въ обѣдната, помага на готвачката да прибира и мие съдове. . . Азъ обичамъ порядѣкъ, голѣмъ порядѣкъ. . . Честностъ и порядѣкъ искамъ азъ. . . особено честностъ! . . . Разбира се, азъ държа всячко подъ ключъ. . . Ако погрѣба нѣщо — питатъ ме. Азъ мразя разгочителността. . . Какво шите сутринъ?

— Кафе съ млѣко, госпожо.

— Кафе съ млѣко? Не ви ли е срамъ? Да, вие сички сте навикнали да пиете кафе, а още и съ млѣко! Но у дома туй го нѣма. Сутринъ вие ще имате супа. . . Тя е полезна за стомаха. Какво ще кажете?

Жана нищо не каза. Но чувствуване се, че прави усилие да заговори.

Най сегнѣ тя заговори:

— Извинете госпожо. . . позволеге да попитамъ какво давате на слугинитѣ да пиятъ?

— Шестъ литри сидра въ седмицата.

— Азъ не мога да пия сидра, госпожо, — лѣкарътъ ми забрани.

— А, я гледай ти! Докторътъ ви забранилъ! какво да прави! Азъ се таки ще ви отпущамъ шестъ литри сидра. Ако

искате вино, може да си купувате съ свой пари, — това е ваша работа. . . . Каква заплата искате?

Слугинята се смути, погледа постилката, стѣнния часовникъ, тавана; послѣ взе да върти първю чадъра си, и пайсетѣ, продума нерѣшително;

— Четиредесетъ лева на мѣсецъ.

— Четиредесетъ лева? извика госпожата. Защо не искахте десетъ хиляди? Вие сѣкашъ сте полудѣли. . . четиредесетъ лева! Това е нечувано. Но рано плащахме петнадесетъ и служаха по добръ. Четиредесетъ лева! Че вие не умѣете даже кокошки да храните! Вие нищо не умѣете да работитѣ! Азъ давамъ тридесетъ лева и намирамъ, че и тѣ сж много. . . Вие у дома нѣма за какво да харчите пари. Азъ не изискувамъ отъ слугинитѣ да бждатъ добръ облечени. Пране и гладене — безплатно. Ще ви давамъ храна. И то каква храна! Азъ сама разпрѣдѣлямъ порциитѣ на слугинитѣ.

Жана сѣ още настояваше.

— Азъ врѣдъ, дѣто съмъ служила, получавахъ по четиредесетъ лева на мѣсецъ. . .

Но госпожата се изправи. . . и сухо, злобно каза:

— Събѣтвамъ ви да си идите. . . четиредесетъ лева! . . Какво нахалство! Нѣ ви атестатитѣ. . . атестатитѣ на вашитѣ покойници. . . маршъ вънъ! . .

Жана внимателно зави атестатитѣ и ги тури въ джеба си. Послѣ сѣ боязливъ, дълбоко угорченъ гласъ помоли:

— Ако вие, госпожо, се съгласите да ми плащате по тридесетъ и петъ лева, то азъ ще остана. . . .

— Ни една стотинка. . . Идете си! Идете въ Алжиръ при своята госпожа Робертъ. . . Вървете дѣто искате. Тукъ такива скитници, като васъ гд има много. . . цѣла станъ. . . идете си!

Силно опечалена, Жана бавно се отпрати къмъ вратата като прѣдварително се поклони на госпожата и съдържателката. По очитѣ и силно свититѣ ѣ устни се виждаше, че тя бѣ готова да заплаче.

Останали сами, побѣсенѣлата госпожа извика:

— Ахъ! тѣзи слугини. . . каква язва сж тѣ! Една честна не можешъ намѣри днесъ. . . . На това съдържателката отговори съ тържественно тжженъ и строгъ видъ:

— Азъ ви прѣдупрѣдихъ, госпожо. Тѣ всичкитѣ сж станали такива, — не искатъ нищо да работятъ, а искатъ да получаватъ стотини и хиляди. За сега азъ не мога да ви

прѣдложѣ по добра,—останалитѣ сѣ още по лонии. Елате у-
трѣ и азъ ще се постарая да ви намѣри нѣкоя по добра.
Вървайте, госпожо, азъ много сжжелявамъ. . .

Въ туй врѣме Жана ле Годекъ се върна въ съсѣдната
стая, дѣто другитѣ чакаха рѣда си.

— Е, какъ е? питаха я всичкитѣ.

Тя мълчаливо отиде въ дѣното на стаята и седна на
скамейката. Огнуснала глава, скръстила ръцѣ, съ дълбока
горѣстъ на сърдцето, тя стоеше мълчалива, унила и само по
зѣтъ и нервно погресервахѣ.

Прѣвелъ Хр. Калиновъ.

Влачи оралото — ори.

Поема отъ Н. Б. * * * * *

Въ сѣнь дълбокъ заспалъ селякътъ,
До него майка и дѣте;
На него тѣ горкитѣ чакатъ,
На него се надѣятъ тѣ.
Разсъява се; в'дрезгавината,
Гласътъ, що често е слушалъ,
Му шепне тежко надъ главата,
Прѣкъсва му сѣмътъ безъ жалъ:
— „Стани, нощта си вече отива,
Стани и в'тъмни оцъ зори
Иди на бѣдната си нива

Влачи оралото — ори“.

*

И става той. Очи разтърива,
Омива се, колата впрѣга,
На тѣхъ оралото качива
И бързо къмъ полето бѣга.
На пзтокъ слънцето засмѣно
Привѣтливо надъ всичко грѣй
И всичко в'ицастѣ обаяно
Му хипнѣтъ на зората пѣй; —
Прпродата безгрижно се люблюва —
Единъ салъ той всрѣдъ туй море
Но види лице и не чува,

Влече оралото — оре.

Настава обѣдъ — жегѣ страшна . . .
 Надъ него слънцето пече,
 А по чело, по тѣло прашно
 Безспирно потъ струи тече.
 И спира той да си отдѣхне
 Въ тежки полудневенъ часъ.
 Но пѣма вѣтрецъ да полѣхне;
 Отъ нигдѣ звукъ, отъ нигдѣ гласъ.
 Погложди сухото комаче
 И пакъ вѣторба го прибере,
 Прѣкръсти се и пакъ закраче, —
 Влече оралото — оре.

*

На западъ слънцето гасише —
 На край е вече божий день.
 А пъкъ орачътъ още не спѣе
 Да спре трудътъ си памуренъ.
 — „Впжъ птичката в'нолето слѣзе
 И тѣжната си пѣсенъ спрѣ,
 В'селото черадата влезе
 В'домѣ си всичко се прибира,
 А ти, селяко, продължавай,
 Капнали сили съберѣ,
 На нѣкого се не надявай,

Влачи оралото — ори.

*

Нощъ тъмна е. Рой тежки мисли
 Безъ спиръ в'глава му се въртятъ;
 Не може нищо да памисли
 За бъдащото, за напредъ.
 За ляхви, данъци безспирни
 С'какво ще да отвърне той?
 За старини, за дин подирин
 Къдѣ ще наиде той покой?
 И памуренъ, разбитъ горчиво,
 Той цѣлъ въ пламъци гори,
 И шенне си полусънливо:

Влачи оралото — ори.

*

Минава врѣмето крилато,
 Минаватъ диптѣ безъ възвратъ,
 Минава пролѣтъ, есенъ, лѣто,
 А той навелъ безсиленъ вратъ.
 Очаква диптѣ за почивка,
 Очаква безъ ропотенъ гласъ,
 Безъ ропотъ, но и безъ усмивка,
 Безъ радостъ . . . а пъкъ до тогасъ
 Влече безсмислено хомота,
 И безъ на мигъ да се насите,
 Подъ гнета тежѣкъ на жпвота,
 Влече оралото — оре.

*

Минава младостъ надъ брѣздиптѣ,
 И ей смъртъга се вечъ вѣсти.
 Прѣкланятъ бързо старипиптѣ
 Надеждиптѣ загасватъ вси,
 А той нехае; не проклина,
 Че цѣлъ жпвотъ изгасна вѣмракъ,
 Че ренчко бърже тѣй прѣмпа,
 Че нищо се не връща пакъ.
 Умрѣ той. И нѣвга само
 За него гжетата горѣ
 Надъ гроба му пошепва тихо:
 — „Влачи оралото — орѣ“.

Дѣйствиѣ гостилници.

*** Отъ Алфонсъ Доде.

Бѣше пладнѣ, кога се връщахъ отъ Нимѣ единъ юлски
 день. Врѣмето бѣше тежко, горѣщо. Долѣто ти очи виждатъ,
 пактѣтъ се бѣдѣеше и съ пушека си между маслинени гради-
 нии при едно силно слѣнце яъ яносиния небосводъ не ос-
 тавяше нищо на спокойствие. Нѣма сѣнчица, нѣма вѣтрецъ,
 само виждамъ, какъ трѣпги горѣщия въздухъ и слушамъ
 крѣска на шурцитѣ — объркава и заглушителна музика,
 която се чува само въ такова врѣме — лъ силния пекъ
 на слѣнцего. Като втрѣхъ цѣли два часа, безъ да срѣсна
 нѣкого, изведижахъ прѣзъ праха на нѣтя прѣдъ мене се по-

казаха няколко бѣли къщи. Това бѣше пощенската станция, дѣто се промѣняватъ конетѣ — Сенъ-Венсенъ: петъ-шестъ селски къщи, едно водооyno корито безъ вода между нѣколко изсѣхнали смокиnenи дървета и най накрая — двѣ гостилници една срѣщо друга отъ двѣтѣ страни на пътя.

Сѣдѣството на тия гостилници имаше нѣщо поразително. Отъ едната страна гледаше нова постройка, въ която блика животъ; всички врати отворени, пощенски кола спрѣли отирѣдъ, запхтели коне, които се вирѣгатъ, пѣтници, слѣзали да пиятъ набързо на пѣтя, подъ кжеата сѣнка на стѣнитѣ; дворъ запълненъ отъ катѣри, отъ кола; возачи, дѣгнали подъ сайвантитѣ да чакатъ да се захлади врѣмето. Вжтрѣ въ кръчмата — викоуе, неувни, удари съ юмруци по маситѣ, тракане на чаши, шумъ отъ биярдни тонки, отъ отскачането на лимонадени занушалки; и надъ цѣлата тая врѣва — единъ радостенъ, ясенъ гласъ, който нѣеше тъй силно, че стаклата на прозорцитѣ трепереха:

Прѣкрасна Марготона
Съеъ сребърна си стомна
Огинула рано за вода
По росната трѣва.

Напротивъ, отсрѣщната гостилница бѣше тиха и като че ли изоставена. Трѣва до портата, канацитѣ на прозорцитѣ счупени, на вратата клонче отъ зеленоитлесто дърво съвсемъ увѣхнало, което виси, като старо племеско перо, стапалата на прага подирѣни съ камъни отъ пѣтя. Всичко бѣ тъй бѣдно, тъй за съжелѣние, че бѣше напестина милостива да се отбесиш тамъ и да пиешъ една глътка.

Като влѣзохъ, азъ намѣрихъ дълга, пуста и печална зала, която ярката свѣтлина отъ тритѣ голѣми проворци безъ завеси правеше още по пуста и по-печална. Нѣколко счупени маси, по които се търкаляха пращини чаши, пукнатъ биярдъ, желтъ миндеръ, старъ тезгяхъ — сѣха тамъ въ тенка горещена. А мухи, мухи! — никога не бѣхъ виждалъ толкова: по потона, захѣпени на стѣклата, въ чашигѣ, на купоне . . . когато отворишъ вратата, тѣ забрамчаха и захвъркаха . . . сѣканѣ, че влизахъ въ кошаръ.

На дното на залата, до единъ прозорецъ, стоеше една жена права срѣщо него и гледаше захласното навѣнъ. „Ей, гостиничарко“, извикахъ азъ два пѣти. Тя се обърна полека и азъ видѣхъ едно грозно селско лице, набръчкано,

напукано, желто, като пръст, забрадено съ руси дантели, каквито ги посятъ бабитъ у насъ. При това, тя не бѣше стара, но отъ кахъри бѣше съвсѣмъ постърнала.

— Какво желаете, ме попита тя, като изтриваше насълзенитъ си очи.

— Да сѣдна малко и да пия нѣщо...

Тя ме погледна твърдъ очудена и безъ да се помръдне, като че ли не разбираше.

— Нема не е туй гостилница?

Жената въздъхна: — Ехъ, това е гостилница, да рѣчемъ... Ами защо не идеге отерѣца, като другитѣ? Венчико е тамъ много по-весело...

— Тука ми е по-приятно. Азъ искамъ по добръ да посѣдна тукъ. И безъ да чакамъ отговора ѝ, азъ сѣднахъ прѣдъ една маса.

Като се увѣри, че азъ говоря сериозно, гостилничарката, съ видъ, който показваше, че е твърдъ заета съ работа, се разнега, като отваряше чекмеджетата, размърдваше шинета, изтриваше чапитъ, безпокоеше мухитъ... Както изгледаше, прислугата на единъ нѣтникъ била тукъ цѣло събитие. Наврѣмени нещастната си улавяше главата, като че не се надвѣшаваше да си свърши докрай работата.

Послѣ тя мина въ стаята и на дѣното азъ я чухъ да прѣбърква голѣми ключове, да измѣква сѣдѣнци, да рови въ пощовата за хлѣбъ, да въздъхва, да чисти отъ прахъ, да мие съдове. И отъ врѣме на врѣме — една силна вѣдишка, едно задущаващо ридание.

Слѣдъ четвъртъ часъ отъ това въртѣние насамъ-натакъ азъ имахъ прѣдъ себе си чиния съ сухо грозде, отдавнашенъ хлѣбъ, якъ като камъкъ, шине съ вино, кисело като оцетъ. „Заповѣдайте“, каза странното същество и се обърна на часа да вземе мѣстото си прѣдъ прозореца.

Като ниехъ, азъ се опитахъ да я позаприказвамъ.

— Не се отбиватъ при васъ често нѣтници, нали бѣдно жено?

— Не, господине, никой... Когато ние бѣхме сами въ туй мѣсто, у насъ разпрѣгаха и промѣняха конетѣ, тукъ обѣдваха ловцитъ въ врѣме на ловъ за морски юрдечки... кола цѣлата година... Но отъ както сѣ се установили съсѣдитъ отерѣца, ние венчко изгубихме. Хората обичатъ да ходятъ тамъ по вече. У насъ намиратъ, че венчко е нечално... Работата е, че къщата ни не е много хубава.

Азъ не съмъ красива и малкитѣ ми момиченца умрѣха . . . А пъкъ тамъ, напротивъ, смѣхъ прѣзъ всеко врѣме. Една арлезианка държи гостилницата на сръбца, една хубавица, съ дългели и съ три реда златни гердани около врата. Поцаджиятъ, който ѝ е любовникъ, закарва тамъ пощенскитѣ кола, а заедно съ туй, тамъ има цѣлъ купъ прѣлѣстиви момичета. За това ѝ доваждатъ много клиенти — всичкитѣ младежи отъ околнитѣ села. Возачитѣ заобикалятъ, за да наминаятъ при нея. А пъкъ азъ стоя цѣлия день самичка, безъ никого, да се топя и да сърна

Тя казваше всичко това съ разсѣянъ и равнодушенъ гласъ, съ лицѣ облѣгнато на прозореца. Очевидно, имаше въ отсрѣщна та гостилница нѣщо, което я занимаваше много.

Изведиѣжъ отъ другата страна напѣхтя стана голѣмо движение. Пощенската кола се движеше въ праха. Чуваха се плѣскания на камшикъ, изевирваше на поцаджия, викания на излѣзлитѣ при врата момичета: „сбогомъ, сбогомъ“, и надъ всичко туй, страшиятъ удѣвѣшенъ гласъ, който започна отново:

Отишла рано за вода

По росната трѣва.

Войници идватъ той часъ;

Единий казва съ весель гласъ:

Любезна моя, добъръ день,

О, колко мила си за менъ!

Отъ тоя гласъ гостилничарката цѣла изтръпна и като се обърна къмъ мене, каза съ всемъ ниско: — Чувате ли, това е моя мжжъ. Той пѣе добръ, нали? Азъ я погледнахъ смаянъ. „Какъ, вашия мжжъ? Нема и той ходи тамъ?“

Тогава тя, паранена отъ скърбъ, съ печаленъ видъ и съ голѣма кротостъ, поде: „Какво искате, господине? Мжжѣтъ ехъ таквиъ нѣ, тѣ не обичатъ плача; а азъ, азъ плача винаги, отъ както умрѣха малкитѣ ми момиченца . . . Послеъ, много е печална тая барака, за дѣто никога нѣма никого! . . . Тогава, когато му домъчиѣ много, бѣднитѣ ми Жозе ходи да пие на сръбца, а като има хубавъ гласъ, арлезианката го кара да пѣе . . . Сесе . . . ето че отново захваща“.

И треперящъ, съ ржцѣ отпръдъ, съ едри сълзи, които я правеха по грозна, тя -стоеше като въ екстазъ прѣдъ прозореца, за да слуша своя Жозе, какъ пѣе за арлезианката:

Любезна моя, добъръ день,

О, колко мила си за менъ ! . . .

Прѣвелъ: М. С.

Пъсни * * *
отъ Хр. Цанковъ.

I.

Въадшикитѣ си връщахъ азъ въ гърдитѣ,
Въ сърдцето си ги пазѣхъ азъ отъвредъ,
А вечеръ ги поипвахъ съсъ сълзитѣ,
Кои то ронѣхъ зарадъ тебѣ.
И тѣ цвѣтя въ сърдцето ми станѣха,
И цѣфнаха, ти щомъ за менъ пзгрѣ,
Но тѣжко накъ, печално тѣ умрѣха,
Кога за менъ и ти умрѣ!

II.

На славейтѣ се азъ оплакахъ,
И мойтѣ болки чуха тѣ,
Че мойтѣ пъсни зашѣмяха
Въвъ твойто каменно сърдце!
И вече славейтѣ ще пѣятъ,
Какъ горка скърбъ ме вечъ морѣ,
Какъ, тазъ, що любѣхъ азъ най-много,
Тя най-нешастенъ ме стори!

Стихотворение
отъ Бойчо Липовски

Сонетъ.

Студено бѣ. До печка свѣтло нажежена
Седятъ баща и майка съ двѣтъ си дѣца,
Що своитѣ невпни свѣжи лица
Навели бѣха днесъ надъ книгата учена.
— „Така, бащата рече съ радость притаена:
Трудътъ е най-доброто въ хорскитѣ сърдца;
Дѣлнвецътъ сега е, знайте, безъ дръвца,
Безъ хлѣбъ е даже той у хижица срутена.
Той още не довършилъ своята поука,
Дочу, че на вратата пѣкой плахо чука
И прати да отворятъ . . . Съ недоволенъ взоръ
Видѣ бѣднякъ (той, клетий, работа подпри)“.
Съ една монета, съ двѣ-три души за укоръ
„Дѣлнвеца“ учтиво таткото патири.

Покровителството

въз литературата и насъ.

* * Отъ Др. Др.

Нашата литература сега аа еста с твърдъ слабишка, бѣдничка и количествено и качествено, е едва ли, въ строгата смисълъ на думата, бихме могли да докажемъ, че имаме литература. Вѣнчко, каквото имаме това сѣмъ наченки сполучливи въ туй или друго отношение, но сѣ пакъ наченки. Нашата литература е въ бѣдацето, а да заслужи тя това сѣмъ иже трѣбва ѣ голѣми усилия, упоритъ трудъ и развиване. Отъ вѣнчко онова, каквото имаме за сега въ литературата (художествената), па и науката, може да се мисли и да се хранихъ надежди, че сѣ време, при едно нормално развитие на тѣзи наченки ще изникне нѣщо по круино, нѣщо такова, което ще заблѣсти въ реда на великитѣ идеи и творби и ще причини нашата национална групичка къмъ народитѣ, които гордо оправдаватъ съществуването сѣмъ. Защото вѣски членъ на една група, обществено, щомъ не принася нѣничко къмъ общото богатство, което служи за удовлетворяване на тѣзи или други подробности на обществото, бива прѣследванъ въ не културнитѣ общества, прѣзиранъ и третиранъ злѣ — въ по културнитѣ. Сѣщото е и съ народитѣ. Такива теорпи отдавна вече се разгласяхъ. Търниятъ се само болихъ, недѣлгавитѣ, и то може би само за това, че смърта имъ е близка. Горко на такъвъ народъ! . . А ние, българитѣ, още съвѣмъ млади и пълни съ енергия, ще оправдаемъ ли тѣзи надежди, това наше свободно съществуване, ще стумѣемъ ли да застанемъ сѣмъ гордостъ на поета сѣмъ? Мѣчно е направо да се отговори на този въпросъ; не е лесна работа да се отбули бѣдацето. Но все пакъ като се гледа и наблюдава потока отъ горѣ, може до нѣкъдѣ да се посочи и направлението, и силата които той ще вземе на равнинцето. А нашиятъ потокъ, нашата литература, по сегашнитѣ условия, които я окръжаватъ и създаватъ, вчушава голѣми опасности у наблюдателя. Ний нѣмаме време на дълго да се разпространяваме и да говоримъ сѣмъ забикалки, което измѣчва и насъ и читателя, а ще пристѣпимъ направо.

Думата ни е за покровителството на литературата у насъ, онова покровителство, което подъ хубава, благородна фор-

ма, като отрова, отрова чакъ отъ корения и най хубавитѣ и млади фиданки, на и най стари дъбове.

Отъ нѣколко години насамъ, собственно откакто г. Шишмановъ врѣменно е наместилъ професорската катедра и е заелъ поста като министръ на народната просвѣта, покровителствуването на литературата се е прѣобърнало въ система, което нѣщо въ всѣки случай, не обещава нищо добро.

Покровителството на литературата отъ горѣ води слѣдъ себе си главно двѣ злини: първото зло се струиwa върху самия талантъ, втората злина обема изобщо литературата и обществото. Никакви условия не могатъ да създаватъ таланта, гения, по отъ тѣзи или други условия зависи силата, направлението и влиянието (общественното) на таланта. Но не е вѣрно, че лошитѣ условия погубвали ужъ таланта. При лоши условия може да загине самъ носителя на този талантъ, обаче самиятъ талантъ по вѣрно се развива и укрѣпява прѣдоставенъ самъ да си пробива пътъ. Тукъ, въ тази борба той, таланта, получава своята индивидуалност и сила. Единъ Кольцовъ, единъ Некрасовъ и изляда още гении и таланти сигурно не щѣха да сж туй, което ги познаваме сега, при по „благоприятни“ условия. Ако съдбата направеше Ботева нашъ съврѣменникъ, какъвъ жалакъ партизанинъ би избѣгълъ отъ него.

Талантъътъ е божественъ даръ, постическо творчество — откровение, за което сж открити всички тайни въ природата и човѣка. Поетътъ е пророкъ, за огненното слъзо на когото нѣма прѣграда, нѣма закони освѣтъ законитѣ на неговото откровение. Но когато такъвъ пророкъ срѣщне примѣрни похвали, почувствува на себе си нѣкоя щедра ржка, тъй често, безъ яено да съзнава, се прѣгана подъ тази щедростъ, измѣня строгия изразъ на лицето си и приема позата на ония изродени трубадури, за които една погледъ на владетеля се считалъ за най висока награда. Защото, колкото човѣкъ и да е силенъ и независимъ духомъ, все пакъ, той бива силно поласканъ отъ нѣкоя услуга, особено ако тя излиза отъ нѣкоя висока персона. А поетитѣ, изобщо писателитѣ, сж най податливи въ туй отношение, тъй като въ тѣхъ най силно е развито честолюбието. Тѣ, естествено, отъ благодарностъ къмъ мецената, при случая ще смегчетъ фразата си, ако тя е динъ остра и може да засегне „щедростта“, или нѣкъ отъ кученце ще направятъ слонъ, само за да услужатъ и огодятъ на своя покровителъ.

Такъв единъ писателъ почва да се примѣнява къмъ вкусо-
ветъ на своя благодѣтель, тъй като отъ тукъ произтичатъ двѣ
блага: едното удовлетворява честолюбиего му, а другото му да-
ва възможность да заживѣе по разкошно. И силното, огнен-
но слово на пророка — поетъ отелабва, угасва, то сяко ди-
га шумъ, както празната бѣчва въ баснига, подига подире
си само прахъ и смѣхъ. За да не бъдемъ голославни, ний
ще си позволимъ да приведемъ два примѣра отъ най близ-
кого минало на нашата литература.

Нѣщо прѣди три години отъ фонда „Ив. Вазовъ“ (или
отъ Кн. Др. не помнимъ добръ) се даваше хубава прѣмия
за най хубавото литературно ход произведение. Въ числото
на конкурентитѣ, както знаемъ, бѣше и А. Страшимировъ,
съ повѣстѣта си „Кръстопѣтъ“. Тази повѣстъ, както ни о-
бясни по подиръ г. Д-ръ Кръстевъ, члена отъ комисията, не
удовлетворявала исканията на худож. творчество (или на ко-
мисията) Тя е била три пѣти повръщана на автора ѝ съ
забѣлѣжки, които съ наказали автора ѝ три пѣти да я ре-
дактира (просто измѣня тъй, както се е шѣло на Д-ръ Кръ-
стева). А. Страшимировъ е негодувалъ — туѣ показваше по-
лемиката на приятелитѣ му противъ неумалимия критикъ —
но все пакъ покорно е слѣдвалъ съвѣтитѣ на критика и
видоизмѣни повѣстѣта си тъй, както му продиктува Д-ръ
Кръстевъ. А трѣбва да помнимъ, че Ан. Страшимировъ не
признава Д-ръ Кръстева за авторитетъ въ критиката. И
ако не се даваше никаква прѣмия А. Страшимировъ, нѣрва-
ме, не би си повърналъ повѣстѣта, да би и съзнавалъ, че
критика е правъ.

Ето защо, нашитѣ литературни фондове съ прѣмиране
на пѣкакви си худож. творения заедно съ меценатството на
министри, князе и пр. само обиватъ нашитѣ не заякнали още
таланти. Да, и колкото съ тѣ? Въ обяснѣта на драмата у
насъ има два признати таланта: А. Страшимировъ и П. Ю.
Тодоровъ. Всѣки отъ тѣзи писатели при внасятъ свое ин-
дивидуално въ творенията си, което обстоятелство не допу-
ща никакво сравнение.

Да, и по характера на творчеството тѣ съ крайно от-
лични единъ отъ другъ.

Впрочемъ, туѣ характерно различие между два талан-
та, тази тѣхна индивидуалность твърдъ лесно се напярва и
обезличава отъ възможността на пѣкоя степенция, команди-
ровка, назначение, повишение и пр. и пр. блага, каквито мо-

гатъ да последватъ отъ щедрата ръка на „добрия“ „умния“ и „благия“ покровителъ. Зеръ неотдавна нашъ младъ поетъ К. Христовъ, слѣдъ една командировка и други милости носѣти своето „Стълпотворение“ съ една твърдъ съзнателна ода г-ну Шишманову, въ която го прѣвъзняше до небеса за неговия гений и заслуги. И поета не се изжга въ прозорливостта си! последва командировката му въ Берлинъ.

Това сж факти и фактенца, за които може би не би струвало и да се говори, ако тѣ не засѣгаха други по широкки кръгове и по голѣми интереси; че нѣкой Кирилъ пишелъ оди на своя покровителъ и свпрятъ само съ неговата гусла — това съвѣтъ е неважно и съвѣтъ малко ни интересува. Покровителството въ литературата не само ослабява, обезличава младитѣ и надеждни сили, но прави ги послушно оръдие въ ръцѣтъ на слаболюбци и властолюбци, то още поражда цѣла наплавъ отъ бездарни паразити, които съ всевъзможни сръдства чрѣзъ литературата се силятъ да угодятъ на *просъветнитѣ покровители*, за да се здобиятъ и тѣ съ нѣкое тлѣсто мѣстенице или съ нѣкоя командировка. И мнозина у насъ сега пишатъ и мнозина сж получавали повишение и командировки, било въ нашата столица, било въ чужбина. И литературата у насъ се прѣвърща постепенно въ сръдство за обогатяване, като се низвежда самата литература до едно бездарно скупнище отъ всеможни книжлета, което възбужда само чувство на гадливостъ и отвращение.

Туй е злото, за което съжеляваме. А туй ало обхваща и самото общество, защото едно общество безъ литература, е се едно че се е лишило отъ втората си половина. Литературата е огледалото, идеалната страна на обществото, чрѣзъ която и съ помощта на която то се развива и прогресира. Отнеме ли се на обществото да има своя литература, т. е. такава, която да обединява интереситѣ му, да го подбужда и възпламенява, — наредъ да върви съ него или като огненъ стълбъ да му стои пѣтя — такова общество безъ такава литература е загубено, то прѣстава да се развива и се поглъща изключително отъ грубитѣ повседневни грижи. Но туй е било най-върно сръдство на всички ония, които сж имали да прѣслѣдватъ нѣкакви си политически цѣли, или да осъществяватъ династически или исторически задачи.

На кратко тѣзи сж лошитѣ послѣдци отъ покровителството въ литературата, а именно въ тази форма, както тя се проявява въ наше врѣме.

Дайте просторъ на личността, дайте пълна свобода на таланта своводно и по своему да се развива и вие ще имате здрави и мощни труженци въ всичките области на просвѣтата. Най голѣмиятъ врагъ на литературата е не бедността, а не свободата, ограниченията, партизанските внушения подъ форма на нѣкакви милости и награди. По малко честолюбие, по-вече свобода и просторъ.

Стихотворение

отъ К. Хителовъ.

СЪНЪ.

Надвесена надъ менъ, какъ близо е сърдце ти
До моето сърдце! Какъ сладко ми азучи
Пакъ твой гласъ . . . И огнено признание свѣти
Въвъ твоите сладострастни, хубави очи.

Коситѣ ти пакъ падатъ — вълни отъ златна свела,
Връзъ моето чело, дѣ скърбъ по тебъ гори:
Сълза да блѣстне само — и въздишка мила,
Като въ просъница, душа ще посребри.

И шепнешъ ми: „една колиба срѣдъ пустиня
И твоето сърдце — щастлива бихъ съсъ тебъ“.
И шепнешъ ми: „ела да бждемъ ний двамина,
Доклѣ Богъ повели . . . съ една корица хлѣбъ“.

Азъ сепвамъ се, азъ слисвамъ се тогава,
Да те пригърна искамъ трепетень и нѣмъ,
Но . . . виждамъ вълка вече, мила, се здрачава . . .
И чувствувамъ се пакъ спракъ, спракъ и самъ.

Стихотворение въ проза.

* * * * * отъ К. Тегмайеръ.

* * *

Розова градина.

Йсенъ майски день.

По лазурното небе плава златно слънце и праца животворни лъчи къмъ земята . . . Иалеко полъхва тихъ вѣтрецъ, гладя челото ми; поклаща главицѣ на розитѣ и съ въздишка замира негдѣ къмъ хоризонта. Подъ розитѣ има скамейка образувана отъ нѣколко приплетени стебла на дръвчета. Азъ сѣди на нея.

Розитѣ издаватъ приятенъ, сладостенъ ароматъ.

Надъ глава ми птичка кърши звучна пѣсенъ.

Звучниѣ акорди на пѣсенята вибриратъ струниѣ на моето сърдце. . . .

Шумолене

Въ грандафиловата алейка, натруфена съ пурпурни рози, се показва дѣвойка, по раменѣтѣ на която лътъха разплетени златисти коси. . . .

Скръбния ѝ погледъ, подобенъ на тоя на скръбящата Офелия, се промѣни. . . .

Вѣтъра си играе съ златиститѣ ѝ кичури. . .

Усмивка запаря по дѣвойкини коралови устни, кога ме видя. Тя бързаше къмъ менъ.

Азъ я познахъ.

—Лаура! . . . — извикахъ радостно.

Тя лѣтеше къмъ менъ.

Природата спрѣ своето дихане. Спрѣ и птиченцето звучната си пѣсенъ.

Розитѣ лѣха ароматъ въ въздуха.

—Лаура! — прострѣхъ ръцѣ.

—Каааааааа! . . .

Сърдцата се слѣха като въ едно.

Звънлива цѣлувка екна върѣдъ тишината

Разбудихъ се . . . Слънъ е, слънъ е. . .

Починахъ да мисля.

Споменитѣ се занизаха въ паметта ми.

Сълзитѣ затекоха по блѣднитѣ ми, пзипти бузи.

Ахъ, слънъ е, слънъ.

Тя е далечъ отъ менъ.

Апри Лихтемберже * * *

* * * за „Майсторъ Солнесъ“ отъ Ибсена.

Ако има на свѣта, а особно въ германската или скандинавската страна, психическа „цѣнностъ“, признавана отъ всички и затвърдена на здрава основа, то това е, разбира се, цѣнността на искуството, красотата. Отъ тогава отъ какъ Гете и Шиялеръ сѣ мечтали за естетическото възпитание на човѣшкия родъ, отъ какъ Фихте е смѣталъ най-висшета цѣль на човѣчеството замѣната на „вѣка на науката“ съ „вѣка на искуството“, отъ какъ Шеллингъ провъзгласяваше, че искуството открива тождеството на реалното и идеалното и дава ключа къмъ свѣтовната тайна — и чакъ до близката до насъ епоха, когато Вагнеръ заявяваше, че „художественното произведение е жива прѣдстава на религията“ и че съвършения артистътъ е приемникъ на жреца, вече повече се не съмнявали въ туй, че „истинския поетъ“, „действителния художникъ“ е пионеръ на идеала, пророкъ на висшия свѣтъ, вдъхновенъ проводникъ на човѣчеството въ пътя на прогреса“. У Ибсена тая вѣра рано се оказала въ значителна степенъ расклатена. Още на младостъ той направилъ поета героя на своята „Комедия на любовта“. Нанесина, той въплъщава въ Фалка идеалистъ — интуизистъ, който, въ края на краищата, застава начело на младежъта, за да проповѣдватъ кръстоносенъ походъ противъ общественото лицемерие; но въ началото на пиесата автора нп го изобразилъ, като непостоянно и лекомисленно същество; нѣщо по вече, въ развръската той ни показва героя си принуденъ да се откаже отъ ржката на Свангилда, — която той, обаче, обича отъ всичко сърдце, да се откаже за туй, че той не може по свѣтъ да ѝ се закълне, че ще я любѣ *всѣкога*; тъй щото явява се съмнѣние въ дълбочината на тая натура и неволно се пита, ще свои ли много твърдо на своя поетъ този „борецъ за идеалъ“. И съмнѣнията на Ибсена относително висшата „мисия“ на художника все порасватъ. Както се струва, именно въ години-тъ на старостъта му него особно прѣсѣжда тая проблема за цѣнността на искуството. Въ послѣдните си драми той постоянно създава нови варианти отъ типа на художника; тия типове сѣ: ту скулптура Лингетранда въ „Морската Жена“; ту гениалния скитникъ Ейлертъ Левборгъ въ „Хедда Габлеръ“, ту мечтателя Алфредъ Алмерсъ въ „Малкия Елфъ“, ту

стария Фолдаль, въ „Ханс Боркманъ“. Но най завършени портрети той е далъ въ „Строителъ Солнеса“ и въ Арнолдъ Рубека изъ драмата: „Кога ний, мъртвитѣ, се пробудимъ“. И у единия и у другия, Ибсенъ, изпъкнало изкарва на лице всичкия безсъзнателенъ егоизмъ живицѣ въ душата на тия жреци на идеала.

Архитектора Галвардъ Солнесъ е дѣте на творенията си, пакочилъ както благодарение на личнитѣ си достоинства, тъй и благодарение на таинствената, внушаваща почти страхъ памѣса на щастливия случай — надаренъ е съ дързкъ умъ и се явява могъщъ творчески гений. Той се е освободилъ отъ завѣщанитѣ минали вѣрвания, отказалъ се е отъ традиционната вѣра, отрекалъ се е отъ религията на смирените и самопожертвованиято. Той се е рѣшилъ да не строи повече тъй добръ се чувствуващъ, къдѣто е радостно да се живѣе, търкви за Бога, а да строи само жилища, за хората, „свѣтли жилища, къдѣто баща, майка, дѣца прѣкарватъ съществуването си въ радостна увѣреностъ, че дѣйствително добръ е да се живѣе на свѣта, а особено да се принадлежи единъ на другъ . . и въ дребното, и въ голѣмото“. Но той се не — доvoli съ градежа на обикновения кѣлця, смирени жилища, въ които хората бѣ ямирали прибѣжище за оскѣднитѣ си мечти, за проташкото си дребно благополучие; той иска да построи до тия хорски огнища кула, висока кула, символъ на безкрайния стремежъ на човѣчеството къмъ все по високъ и по високъ идеалъ, къмъ все по-прѣкрасно и по благородно съществуване. Той, като Ханс Росмера, иска да види човѣчеството и дѣятелно и щастливо, стремящо се и къмъ красотата, и къмъ наслаждението, и къмъ истината, и къмъ щастieto.

Но Солнесъ не обладава ни свѣрхчовѣшки гений, ни, главно, благородно самоотречение, които сѣ необходими за осъществяването на тоя идеалъ. Като се освободилъ отъ веригитѣ на положителната религия, той станалъ плѣвпкъ на собствената си индивидуалностъ, на своя властенъ темпераментъ, на своя художнически и творчески егоизмъ. Той направилъ отъ свойто азъ центъръ на вселенната. За да си осигори художественното господство, той се старае да задуши нараждаващитѣ се таланти, експлоатира ги за своя полза; той отказва да даде случай на младитѣ художници да проявятъ своитѣ способности. Насърчаванъ отъ поклонницата си Гилда, той отхранва тая рокова гордостъ до степенъ на бе-

вумие. Солнесъ се показалъ на младата ентузиастка велико-
лѣпно въплотение на побѣдоносния гений, всемогъщъ свѣр-
човѣкъ, не знаващъ ни страхъ, ни завистъ, способенъ да осъ-
ществи най-дрѣскитѣ си мечти. И той за всеѣка цѣна (ка-
квото и да стане) иска да бѣде подобенъ на идеалния об-
разъ, зародилъ се въ пламенния, трескъвъ Гилдинъ мозъкъ:
въ оная възраст, когато проститѣ смъртни мъдро задър-
жатъ честолюбието си и охотно се съгласяватъ да дадатъ
мѣсто до себе си и на подрастващата младежъ, Солнесъ се
стреми да бѣде Богъ, да заминѣ съ гиганско усилие всичко,
що той е създавалъ до тоя моментъ. Сега нему е малко да
строи кули; отъ любовъ къмъ Гилда той иска да издигне,
фантастиченъ замъкъ, гордо изправенъ на висока планина,
надъ която би се възвишавала главокружителна кула отъ
дѣто свободно и на широко би се откривалъ погледъ на
всички страни, и би могло да се гледа изодгорѣ на тия,
които строятъ църкви, и на тия, що строятъ жилища за
хората. Той се нахвърля върху прѣдприятията, прѣвъзхо-
дящи човѣшкитѣ сили, и въ всеѣки случай далечъ надми-
наващи неговата сила на властъ. За да угоди на Гилда той
се опитва „да изпълни невъзможното“: той, който е пзло-
жепъ на главокруженпе, иска прѣдъ нейнитѣ очи да се по-
качи на скелята на своята цова къща и да тури венецъ на
върха на кулата, но главокружението го завладѣва; той пада
и се разбива у земята. И това падане се явява до извѣст-
на степенъ видимъ символъ на неговото нравствено разру-
шение, на неговия дълбокъ вътрѣшенъ упадъкъ. Завладѣлия
го духъ на гордостта и игоизма като че ли изсушилъ и
обезплодилъ неговия гений. Неговитѣ търсения на фантастич-
ното, необикновенното, „невъзможното“ се явяватъ — болѣз-
ненъ симптомъ. Въ дълбочината на душата си Солнесъ се
съмнява въ себе си. Той се бои отъ „младежъта, която е го-
това да потрона на неговата порта . . . и да свърши съ
великия строителъ Солнесъ“; той се бои да бѣде „изхвър-
лянь задъ прѣградата“, да бѣде на реда си „съсинанъ“
отъ новото поколение, както той нѣкога си „съсинпалъ“
своя учитель, стария Бровикъ. Въ смѣтностъ, у него има
смъртно прѣдчувствие, че той започна да се спуска по на-
клонена плоскостъ. И тъй, смъртъта е била къмъ него мило-
стива: внезапната катастрофа, която му разбила главата, го
избавила отъ страданията на неизбежното паданне, съ кое-
то не могло да се помири неговото „желание на могъщество“.

Искусство и наука.

отъ В. Г. Въллински.

Искусство и наука не сж едно и сжщо нѣщо, но разликата по между имъ не е въ съдържанието, а само въ начина, по който се обработва дадено съдържание. Философътъ говори съ силогизми, поетътъ съ образи и картини, а пъкъ и двамата казватъ едно и сжщо. Политико-економътъ, въоръженъ съ статистически числа, *доказва*, дѣйствувайки на ума на своитѣ читатели и слушатели, че положението на еди-кой си класъ въ обществото се е много подобрило или много влошило вслѣдствие на такива и такива причини. Поетътъ, въоръженъ съ живото и свѣтло изображение на дѣйствителността, *показва* въ вѣрна картина, дѣйствувайки на фантазията на своитѣ читатели, че положението на известенъ класъ въ обществото наистина много се е подобрило или влошило отъ такива и такива причини. Единиятъ доказва, другия показва, и двамата *убѣждаватъ*, само че единиятъ съ логически доводи, другиятъ — съ картини. Ала първия слушатъ и разбиратъ малцина, другия — всички. Най-високиятъ и най-свещенъ интересъ на обществото е неговото собствено благосъстояние, еднакво прострѣнно на всѣки отъ неговитѣ членове. Пътътъ къмъ това благосъстояние е съзнанието, а съзнанието на изкуството може да спомогне много на науката. Тукъ и науката, и изкуството сж еднакво необходими и нито науката може да замѣни изкуството, нито изкуството — науката.

Самата дума „наука“ у насъ невѣрно изражава заключеното въ нея понятие. Нашиятъ простъ народъ погрешно употребява тая дума, казвайки за момченцето, което е дадено да се учи на обща речъ: „то е дадено на наука“. Оно ва, което се нарича *scientia*, *science*, *Wissenschaft* у насъ би трѣбвало да са нарича не наука, а *знание*. Науката нищо не учи, къмъ нищо не приучва, тя дава знание за законитѣ по които сжествува всичко сжествуващо; голѣмото различие въ еднороднитѣ прѣдмети тя привождатъ въ идеално единство. Искусството има повече практическо значение: то е по-скоро способностъ, талантъ, *умѣние* нѣщо да се направи, отколкото знание за нѣщо. Има два вида искусства: творчески и технически. Хората получаватъ дѣятелната, производителна способностъ на първитѣ искусства, като дарба отъ припро-

дата; ученното и трудът развиват тая дарба, но самата дарба не се дава ономува. комуто не е дадена отъ природата. Техническитѣ искусства се даватъ на хората отъ *науката* въ оная смисълъ, въ която разбира простиятъ народъ тая дума,—въ смисълъ на практическо учение, изучаване,—навики. И творческитѣ искусства иматъ своя техническа страна, която е достъпна и на бездарнитѣ хора: могатъ да се научатъ да пишатъ леки и гладки стихове, да разбиратъ ноти и криво-лъво да ги свирятъ, да рисуватъ кония отъ оригинали и т. н., но съ учение и рутина не могатъ стапа поети, музиканти или живописци. Всичко, що съществува, съществува, възъ основа на неизмѣнни и разумни закони и затова се намира подъ властѣта на науката (знанието); слѣдователно, и искусството се намира подъ властѣта на науката, но само като прѣдметъ на знанието, а съвсемъ не като прѣдметъ за обучение, т. е. майсторство, което може да се изучи прѣзъ наука. Хората изучаватъ искусства—това е вѣрно, особно ония, въ които техническата страна прѣимуществено е важна и трудна; ала тукъ учението е особенъ видъ — учение прагматическо, а не теоритическо, учение не по книга, а по нагледно показание на майстора. Такива сѣхъ и всички технически искусства, всички занаяти. Нашиште най-ясното, най-обяснителното ръководство по искусството и обучарството, — най-разбраниятъ и способенъ човѣкъ между петдесетина души въ сто години нѣма да се научи по вашата книга да пиетъ хубаво, както би се научилъ въ нѣколко мѣсеца при добъръ майсторъ, като му показва нагледно, и съ упражненіе и навикъ. Въ сжщо такова отношение се намира науката къмъ искусството. Другъ естетикъ-критикъ сжди по-добрѣ отъ художника за произведението на сжния тоя художникъ, ала самъ той не е въ състояние да създаде нищо. Въ областѣта на искусството учениятъ *знае*, художникътъ *умѣе*.

Искусството прѣди всичко трѣбва да бжде искусство, а послѣ вече може да бжде изразъ на духа и направиленіето на обществото въ извѣстна епоха. Съ каквито прѣкрасни мисли и да е изпълнено едно стихотворение, колкото и силно то да се отзовава на съврѣменнитѣ въпроси, но ако въ него нѣма поезия, въ него не може да има нищо прѣкрасни мисли, и никакви въпроси, и всичко, което може да се забѣлжи въ него, то е само едно прѣкрасно намѣрение, злѣ изпълнено. Когато въ романа или повѣстѣта нѣма образи и лица, нѣма характери, нѣма нищо типично, — колкото вѣрно и

старателно да бъде копирано отъ природата всичко що се разказва въ него; читателятъ нѣма да намѣри тукъ никаква естественостъ, нѣма да наиде нищо вѣрно отбѣлзано, ловко схванато. Лицата ще се размѣсватъ помежду си прѣдъ неговитѣ очи: въ разказа той ще види една бъркотия отъ чепотии произшествия. Невъзможно е безнаказано да се нарушатъ законитѣ на искуството. Да копирашъ вѣрно природата, не стига да умѣешъ да пишешъ, т. е. да владѣешъ искуството на писеца или писаря; трѣбва да умѣешъ да прѣкарашъ явленията на дѣйствителността прѣвъ своята фантазия, да имъ дадешъ новъ животъ. Добъръ и вѣрно изложено слѣдствено дѣло, което има романевъ интересъ, не е романъ, и може да служи само за материалъ на романа, т. е. да даде поводъ на поета да напише романъ. Но за това той трѣбва, да проникне мислено въ вътрешната сѣмностъ на дѣлото, да отгатне тайнитѣ душевни побуждения, които сж накарали тие лица да дѣйствуватъ така, да схване оная точка отъ дѣлото, която е центръ на кръга на тие събития, дава имъ смисъла на нѣщо отдѣлно, пълно, цѣло, заключено само въ себе сп. А това може да направи само поетътъ. Та нима е лесно да се изпише вѣрно портретътъ на нѣкой човѣкъ? Другъ цѣлъ вѣкъ се упражнява въ тоя видъ живописъ, и все не може да изрисува познатото нему лице тъй, щото и другитѣ да познаятъ чий е тоя портретъ. Да умѣешъ да нарисувашъ вѣрно портретъ е вече особенъ видъ талантъ, но съ това не се свършва всичко. Обикновениятъ живописецъ е направилъ доста сходенъ портрета на вашия познатъ; приликата ще се подхвърля ни на наймалко съмнѣние въ тоя смисълъ, че вие не можете да не познаете изведнѣжъ чий е тоя портретъ, а все пакъ нѣкакъ сте недоолюли отъ него—струва ви се, като че той и прилича, и не прилича на оригинала. Но нека отъ него снемемъ портретъ Тириновъ или Брюловъ, и вамъ ще ви се стори, че огледалото не толкова вѣрно повтаря образа на вашия познатъ, както тоя портретъ, защото тона ще бъде вече не само портретъ, но и художествено произведение, въ което е схваната не само външната прилика, а и цѣлата душа на оригинала. И тъй, да изображава вѣрно съ дѣйствителността може само талантътъ, колкото и да е нищожно произведението въ други отношения, но колкото повече то поразява съ своята вѣрностъ съ природата, толкова по-несъмненъ е талантътъ на неговия авторъ. Че не всичко трѣбва да свършва съ вѣр-

ность съ природата, особено въ поезията, — това е другъ въпросъ. Въ живописъта, споредъ свойството и сжщността на това искусство, само умѣнието вѣрно да рисуванъ отъ патура може да служи често за признакъ на необикновенъ талантъ. Въ поезията това съвсѣмъ не е тъй: не можешъ ли да пишешъ вѣрно съ природата, не можешъ да бъдешъ поетъ, ала и само това умѣние е сжщо малко, за да бъдешъ поетъ, поне забѣлжителенъ. Обикновено казватъ, че вѣрното рисуване отъ природата на ужасни пѣща (напр. убийство, смъртно наказание и т. н.), безъ мисль и художественостъ, възбужда отвращение, а не наслада. Това е повече отъ несправедливо, това е лъжа. Убийството или смъртното наказание е такова нѣщо, което само по себе си не може да докара наслада, и въ произведенията на великия поетъ, читателятъ се наслаждава не отъ убийството, не отъ смъртното наказание, а отъ майсторетвото, съ което това или онова е изобразено отъ поета, слѣдователно, тая наслада е естетическа, а не психологическа, смѣсена съ неволевъ ужасъ и отвращение, когато пѣкъ картината на възвишение подвижъ или щастиего на любовта доставя посложна наслада, и затова по-гълна и толкова естетическа, колкото и психологическа. Но човѣкъ безъ талантъ никога не може вѣрно да изобрази убийството или смъртното наказание, макаръ той и хиляди пѣти да е ималъ случай да изучи тоя прѣдметъ въ дѣйствителностъ: венчко, което може той да направи, — то е повече или по-малко едно вѣрно негово описание, но никога пѣма той да прѣдстави вѣрно неговата картина. Неговото описание може да възбужда голѣмо любопитство, ала не наслада. Ако пѣкъ, безъ да има талантъ, той се впусне да опише картината на такова събитие, тя винаги ще произвежда само едно отвращение, ала не защото е описана вѣрно съ природата, а по противоположна причина, защото мелодрамата не е драматическа картина, театралниятъ ефектъ не е изразъ на чувство.

Но, признавайки напълно, че искусството прѣди венчко трѣбва да бѣде искусство, ние при все това мислимъ, че мисльта за нѣкакво чисто, прѣфинено искусство, което да живѣе въ собствената си областъ, което да нѣма нищо общо съ другитѣ страни на живота, е мисль отвличена, мечтателна. Такова искусство никога и никѣдъ не е имало. Безъ всекакво смѣниие, животътъ се дѣли и подраздѣля на много страни, които иматъ своя самостоятелностъ; ала тие страни

се сливатъ една съ друга въ живи образи и помежду имъ нѣма рѣзка чѣрта, която да ги раздѣли. Както и да раздробявате живота, той все си е единъ и нераздѣленъ. Казватъ за науката трѣбва умъ и разсѣдѣкъ, за творчеството — фантазия, и мислятъ, че съ тона работата е свършена както трѣбва, и току я дайте въ архивата. Ами за искусството не трѣбва ли умъ и разсѣдѣкъ? Ами учениятъ нима може да мине безъ въображение? Не е вѣрно. Вѣрно е, че въ искусството фантазията играе най-дѣятелната и първенствующа роль, а въ науката — умътъ и разсѣдѣкътъ. Има, разбира се, поетични произведения, въ които нищо друго се не вижда, освѣтъ само блѣтяща фантазия; ала това съвсѣмъ не е общо правило за художественитѣ произведения. Въ творенията на Шекспира не знаешъ на кое по напредъ да се очудвашъ — на богатството ли на творческа фантазия, или на богатството на всеобемлящия умъ. Има нѣкои видове ученостъ, които не само че нѣматъ нужда отъ фантазия, по въ които тая способностъ би могла само да имъ повреди; ала това никакъ не може да се каже за ученостъта изобщо. Искусството е възпроизвеждане на дѣйствителността, повторенъ, съкашъ отново създаденъ свѣтъ; може ли то да бѣде нѣкаква уединена, изолирана отъ всички чужди нему влияния дѣятелностъ? Може ли поетътъ да се не отрази въ своето произведение като човѣкъ, като характеръ, като натура, съ една дума като личностъ? Разбира се — не, защото и самата способностъ да изображавашъ явленията на дѣйствителността безъ всѣко отношение къмъ самия себе е все пакъ изразъ на натурата на поета.

Книжнина

* * * * *

Си. Ученическа Искра Год. I, кн. 1. — София.

Между многото книжлета и списания, насъ ни обръща вниманието новото ученическо списание. „Ученическа Искра“, което, трѣбва да го кажемъ, е съвсѣмъ ново явление въ нашата книжнина, па и въ нашия общественъ животъ. Такива едни явления, като споменатото, не всекога могатъ да си пробиятъ пътъ и да завирѣятъ даже въ общества съ много по-високъ културенъ уровень. Но туй що е другадъ немислимо или трудно осъществимо, у насъ е най-лека работа.

Какво е подбудило издаването на едно ученическо списание и кои сж цѣлитѣ и задачитѣ на самото списание — ясно се указва въ прѣдговора на споменатото си. „Главната цѣль на „У. Искра“ ще бжде възпитателна“ — четемъ на петата страница. Тази възпитателна цѣль ще се състои не въ насаждане на нѣкакви морални принципи въ ученическитѣ глави . . . цѣльта е друга: „да поощряваме, да оформяваме и възпитаваме добритѣ духовни качества у ученицитѣ“. Цѣль и задача, както виждате трудничка, но високо благородна и похвална. Но тукъ вече неволно се питаме кои сж тѣзи възпитатели, които се натърбяватъ съ тази мъчна задача, да долавятъ и оформяватъ добритѣ зачатки у подрастващото поколение, на което възлагатъ толкова розови надежди и самиятъ развой на което внушава толкова опасения и грижи? Кой е този възпитателенъ комитетъ, който монополизира правото да разбѣра и склѣпи интереситѣ на нашето ученичество и да милѣе за неговата сждба? Ние, наистина, не сръщнахме имена, обаче, отъ прѣдговора и всичко останало, що принадлежи на редакционния комитетъ, може точно да се опрѣдѣли като какви хора сж тѣзи волини опѣтвачи на ученичеството ни. Това сж очевидно нѣкакви си надутѣ момчетѣ, които ни кадѣ не забравитъ главниятъ факторъ „общественитѣ отношения“ и които, види се, страхувайки се отъ собствената си некомпетентностъ, не сж благоволили да се откриятъ на обществото, на онова общество, чиито дѣла се натърбяватъ да възпитаватъ и уиѣтватъ. Ние съвѣсмъ нѣмаме желание подробно да се спираме върху издѣлата първа книжка отъ си., която напълно стои въ еднакъвъ уровень съ редакционния комитетъ, уметвената босота на когото личи още отъ първитѣ редове на прѣдговора. Ние въ случаятъ, за да не бждемъ съвѣсмъ голословни, ще укажемъ само на нѣкои мѣста, които отлично характеризиратъ не само уметвенното мирогледище (ако такова се допустне) и симпатии, а и ходожествено-ното разбиране и естетическия вкусъ у въпросния комитетъ. Тѣзи господа възпитатели съвѣтватъ, напримѣръ, нашитѣ дѣца, да четатъ и усвояватъ Горки, Ибсена и други още корифеи на сѣврѣшенната европейска литература, за които още никадѣ нѣма двѣ опрѣдѣлени мнѣния, а хиляди, и то най противоречиви. Очевидно, тѣзи хора сж на бѣдѣщето. Освѣнъ това, почти всичкитѣ, прѣдимно Горки и Ибсенъ, сж хара съ мощни духове, но духове неуравновесени, духове на разрушението, на отрицанието, безъ да сж имали ге-

ниалниятъ похватъ да създадѣтъ на мѣстото на разрушеното нѣщо хармонично, нѣщо такова, което да задоволява човѣшкитѣ ламтежи. А съ духъ на отрицание и разрушение не могатъ да се гонятъ нѣкакви си възпитателни цѣли.

А за естетическия вкусъ на ред. комитетъ може да се сжди по редицата писатели и поети, които той прѣпорѣчва на талантливитѣ ни ученици, за да се поучатъ да пишатъ съдържателни стихове. Такива поети, очевидно свѣтила за редакцията, сж Надсонъ, когото въ Русия никоѣ мислящъ човѣкъ не чете, освѣнъ вѣтрничевитѣ институтки. Подиръ идатъ Хайне, Байронъ. Защо се прѣпорѣчватъ Хайне, Байронъ— тѣзи универсални ненависници и авантюристи, а не Шелли, който знае само да обича и любовта му е универсална; защо Хайне а не Гете, Шиллеръ, у които даже крупни таланти могатъ да намѣрятъ много полезни за себе си нѣща? Навѣрно за туй, че по тѣхно разбиране Гете и Шиллеръ сж поети буржоазни, а Хайне и Байронъ нѣщо като социалъ—демократи. Тукъ особено силно се прѣпорѣчватъ декадентитѣ и символиститѣ. Ако тѣзи хора разбираха Гюго, когато цитиратъ, на разбираха и сами себе си, навѣрно би признали, че идеитѣ на Гюго и декаденството сж нѣща несъвмѣстими.

Ние оставяме да говоримъ за нѣкои още противоречия и несъобразности, които сж срѣщатъ още въ първата книжка. Мисълта, идеята колкото е хубава и похвална, съвсемъ не е по силитѣ на редакцията. Отъ всичко що е казала редакцията, въ книжката личи, че тя, редакцията, сама има нужда отъ вѣщо опитване и поука. Ние крайно съжеляваме, че такива хубави идеи се реализиратъ отъ хора съ крайно еднострѣничиви гледища, съ умственъ багажъ отъ съмнително достоинство и съ твърдѣ не култивирани вкусове.

Ние не бихме се занимавали съ туй книжле ако не ни бѣха тѣи симпатични тѣзи младежи, които се водятъ по пѣтища, по които може да се достигнатъ най-печални послѣдници за самитѣ младежи.

Жалко! А това сж бѣднитѣ бащи на обществото.

Немиринъ

„Нова Струя“, кн. VI. За отбѣлѣзване е факта, какво новото списание на г-жа Карима все по-вече и по-вече се подобрява. Личи, че редакцията полага голѣми грижи и трудъ да поднесе на читателятѣ си нѣщо ново и сирпозно написано. Въ новата VI кн. на първо мѣсто е помѣстена статията „Женскитѣ типове въ произведенията на Ив. Вазовъ“ написана отъ А. Самуровъ, въ която между другото се патъква и това обстоятелство, че прѣди Вазова нашата българка е била твърдѣ слабо скицирана отъ нашитѣ по стари писатели, като у Каранелова, Ботева, Раковски и др. Статията (макаръ и да продължава) е писана на единъ лекъ и разбранъ езикъ, която по своята върна аргументация и безпристрастие прави честь на автора. Ние си запазваме правото другъ пътъ, когато я дочетемъ до край, да дадемъ обстойно мнението си за нея, сега само мемоходомъ я споменаваме, като съ това искаме да обърнемъ вниманието и на нашитѣ четци да не изтърваватъ случаи и тѣ да я прочетатъ.

На второ мѣсто слѣдъ статията за Вазова, редакцията е дала мѣсто на стихотворението „Борба“ отъ нѣкой си Н. А. Василевъ, което по изпълнение и замисълъ прѣдвещава на новия авторъ много. Кжесичко е разказчето на Ив. Кириловъ „Зимна нощъ“ и добръ е издържано до край. г. Кириловъ има изященъ езикъ, гладкостъ и пластичностъ въ формата. Неговитѣ писателски дарби, макаръ и оспорвани, каратъ ни да вѣрваме, че не ще бжде далечъ денътъ, когато той ще заеме едно заслужено мѣсто между редицата наши извѣстни и оцѣнени вече писатели. Неговитѣ произведения се отличаватъ твърдѣ много отъ другитѣ по своята блѣскавостъ и правдивостъ въ образитѣ, по своята оригиналностъ въ поетическия краски — нѣща които съставляватъ характернитѣ черти на неговитѣ произведения и го причисляватъ къмъ съврѣменитѣ белетристи. Хубави сѣ по изящността на стиха и настроението което будятъ у читателя двѣтѣ стихотворения на Емилъ.—Пиляй. г. М. Варбаръ ни поднася въ прѣводъ отъ италиянски едно стихотворение горѣ-долу сполучливо.

Най-голѣмо впечатление въ новата кн. на „Нова Струя“ ни направи статията „Развитието на художествената ни литература отъ освобождението пасамъ“, кждѣто сѣ една неподражаемо тънка ирония се изписатъ на пазаря купъ противоречия и бездарно написани работи отъ прословутия Дръ Кръстевъ, редакторъ на сп. „Мисль“. Статията, написана, прави впечатление, че нейниятъ авторъ систематически е

проследилъ работитѣ на Д-ра, писани още „отъ както този идеаленъ момъкъ се е появилъ на книжовното ни поле“ — до днесъ.

Въ новата кп. има помѣстени и други хубави работи, като отдѣла „Изъ чуждитѣ списания“, статията на г-жа Карима „Петиятъ женски конгресъ“ и др., за които ние прѣмълчаваме да кажемъ нѣщо по причина, че не разполагаме съ по-вечко мѣсто.

Г. Ст. С-въ.

Славейче. — такава е пмето на новия „вѣстникъ за дѣца“, който е започналъ да излиза въ София подъ редакцията на нѣколкома съвѣмъ не извѣстни лица въ нашата книжнина. Отъ самото заглавие на вѣстника, ние си помислихме, че въ него ще се дава дѣйствително нѣщо съвѣмъ ново и неизвѣстно до сега на младитѣ четци — въ сравнение съ другитѣ дѣтски списания. Но ние останахме разочаровани, когато разгледахме материала помѣстенъ въ издѣлнитѣ вече три броя на „Славейче“ и много очудени отъ постѣжката на лицата, които сѣ се нагърбили съ неговото редактиране, веднага си зададохме тоя въпросъ: каква нужда е накарало тия г. г. да започнатъ издаването на единъ такъвъ вѣстникъ, при наличността на толкова много дѣтски списания, които криво-ляво едва подържатъ своето съществуване; дали съ тая си постѣжка тѣ демонстративно изкааватъ своето незадоволство отъ съществуващитѣ до сега дѣтски списания. та сѣ искали да дадѣтъ едно образцово четиво за дѣца, или пъкъ недоволни отъ високата имъ цѣна, искали сѣ да ги конкурриратъ. Но и така да бѣдѣ. Ние сравнявахме едното и другото. Въ „Славейче“ ние не срѣцнахме нищо такова, което да се отличава по пѣщо отъ другитѣ материали — помѣстени въ „Звѣздца“, „Другарка“ и „Младена“ — даже, да се признаемъ, въ него ние срѣцнахме много по неспокоено написани работи, които по своя неразбранъ и недостѣпенъ за дѣцата сѣикъ не би намѣрили мѣсто и въ изброенитѣ горѣ сп. Въ първия брой на „Славейче“ срѣцнахме една неспокосна картина отъ Ив. Славовъ. По всѣка вѣроятность редакцията на „Славейче“ е била увѣрена, че е намислила едно умно и оригинално сръдство, като е ангажирала редовното сътрудничество на Ив. Сла-

вовъ и го е направила единъ отъ редакторитѣ на в-ка. За да четемъ името на г. Славовъ като редакторъ на едно дѣтско спис., прѣди всичко, ние трѣбва да го познаваме като дългогодишенъ ратникъ въ областта на нашета дѣтска литература; тамъ да е работилъ, да си е спечелилъ едно що годѣ име както неинъ познавачъ—пѣща необходимъ за единъ редакторъ на едно дѣтско спис., което прѣслѣдва такава трудна задача.

И чудно ни се види, какъ редакцията е имала смѣлостта да осирѣбява младитѣ четци, като поставя г. Славова за единъ отъ редакторитѣ на „Славейче“. Това не е ли едно шарлатанско сръдство за ловене на абонати? Ако единъ Ив. Славовъ гледаме постоянно да помѣстя разни безмислени карикатури въ „Вечерна поща“ — това съвсемъ не значи, че той може да разбира психиката на едно дѣте. Но това може да се каже не само по адресъ на г. Славовъ. Ние се сирѣхме по вѣчко за него по тая проста причина, за гдѣто редакцията съ неговото име иска да прѣдаде нѣкаква тежестъ на своето прѣдприятие. Между другитѣ помѣстени работи въ в-ка, дадено е мѣсто на нѣколко блудкави и неграмотно написани стихотворения отъ нѣкой си Чичо Стоянъ, които красноречиво говорятъ за вкуса и умствения багажъ на автора. Въ вѣчки брой редакцията не изнуица да помѣстя отдѣла „Бабини приказки“, който е цѣло купнище отъ безмислици.

Дали такива ще бждатъ и другитѣ останали броеве на „Славейче“ — не знаемъ, но отъ излѣзлитѣ ние казахме вече, че не сръцнахме нищо духовито, нищо такова, което да ни зарадна, да ни накара да прѣзнаемъ неговото право на съществуване. Цѣльта на неговото появяване ние отдаваме само на това, че редакцията иска да прѣслѣдва нѣкакви некуниерни облаги, като разчита на много абонати, спечелени посрѣдствомъ реклама. Добритѣ отзывчета, що се появиха въ нѣкои столични вѣстници за „Славейче“ ни каратъ да върваме въ това.

За сега толкова.

Т. Малино.

По невнимание, редакцията е пропуснала една доста голѣма грѣшка въ заглавието на статията отъ г. Др. Др. „Покровителството въ литература у насъ“, вмѣсто „Покровителството въ литературата у насъ“. Молимъ, това да се има прѣдъ видъ отъ нашитѣ четци.

Продължава се подписка за
* * * * * СТРУЯ * * * * *

===== Мѣсечно списание =====

Годишно „СТРУЯ“ струва 2.50 лева —
прѣдплатени.

Скоро ще бѣде турена подъ печатъ
Кремонскиятъ
===== Тригуларъ =====

Комедия въ едно дѣйствие
отъ Франсуа Мопе
Прѣведе въ стихове: Христо Цанковъ.

Дири се издатель на
** **Бездогма** **
(Съвремененъ романъ)
отъ Х. Сенкевичъ.
Прѣвелъ: Друми Друмевъ
Споразумение — редакцията.

===== Открива се подписка =====
за

„Вѣстникъ“

сѣдмиченъ вѣстникъ за политика,
литература и наука.

Редакция и администрация — Шуменъ.

ЦѢНА 4 ЛЕВА.